

²⁵ Wochenschrift der Bukowinaer Handels- und Gewerbekammer: Organ für inn- und ausländische Handels- und Gewerbeinteressen. – Czernowitz, 1852. – Nr.1 (5.01.1852) – Nr.52 (31.12.1852) – S.352.

²⁶ Ficker A. Hundert Jahre (1775 – 1875). – Wien: Verlag der k.k. Statistischen Central-Commission, 1875. – S.19.

²⁷ Огуй О.Д. Історія обігу грошових одиниць ... – С. 152.

²⁸ Там само.

²⁹ Там само.

³⁰ Ficker A. Hundert Jahre (1775 – 1875). – S.19.

³¹ Wochenschrift der Bukowinaer Handels- und Gewerbekammer: Organ für inn- und ausländische Handels- und Gewerbeinteressen... – S.352.

³² März E., Socher K. Währung und Banken in Cisleithanien ... – S.332; 336.

³³ Landesregierungsblatt für das Herzogtum Bukowina. – Jg.1855. – S.327.

³⁴ Hauptbericht der Handels- und Gewerbekammer für das Herzogtum Bukowina nebst der Topographisch-Strategischen Darstellung des Kammerbezirkes mit Schluß des Jahres 1861. – Czernowitz: Eckhardt, 1862. – S.246.

³⁵ Огуй О.Д. Історія обігу грошових одиниць ... – С. 264.

³⁶ Качараба С. Напрямки української еміграції зі Східної Галичини і Північної Буковини наприкінці XIX – на початку XX ст. // Вісник Львівського університету: Серія історична. – Львів, 1998. – Вип.33. – С.120.

³⁷ Нариси історії Північної Буковини / За ред. Ф.П.Шевченка, В.М.Ботушанського, В.М.Курила, П.В.Михайлини, Є.С.Приходька, О.С.Романця. – К.: Наукова думка, 1980. – С.127; Cocuz I., Cucu D. Băncile și creditul funciar românesc în Bucovina (1840-1918). – Suceava: Mușatinii; Bucovina Viitoare, 1999. – P.55.

³⁸ Mitteilungen des statistischen Landesamtes des Herzogtums Bukowina. – Czernowitz: Eckhardt, 1896. – Heft 3. – 228 S.; 1901. – Heft 9. – 431 S.; 1907. – Heft 11. – S.5; Нариси історії Північної Буковини ... – С.120; 127; 136.

³⁹ Ботушанський В. Сільське господарство Буковини (Друга половина XIX-початок XX ст.). – Чернівці: Золоті литаври, 2000. – 340 с.

⁴⁰ Буковина. Історичний нарис /Ред.к. С.С.Костишин (голова), В.М.Ботушанський (відп.ред.), О.В.Добржанський, Ю.І.Макар, О.М.Масан, Л.П.Михайлина.–Чернівці: Зелена Буковина, 1998. – С.151-153.

⁴¹ Mitteilungen des statistischen Landesamtes des Herzogtums Bukowina... – S.55.

⁴² Державний архів Чернівецької області (далі – ДАЧО). – Ф.115. – Оп.2. – Спр.488 – Арк.3.

⁴³ ДАЧО. – Ф.3: Крайове управління Буковини. – Оп.1. – Спр.7710 – Арк.46.

⁴⁴ ДАЧО. – Ф.115. – Оп.2. – Спр.1431 – Арк.6.

⁴⁵ Огуй О.Д. Історія обігу грошових одиниць ... – С. 308.

⁴⁶ Czernowitzer Allgemeine Zeitung. – 1903-1918: Jg.3. – 1905. – 1.Juli (Nr.449) – 29.Dezemb. (Nr.596). – S.6.

⁴⁷ Огуй О., Івасюк Г. Злети та падіння Буковини у часи воєнної та повоєнної інфляції (1914-1921) ... – С.44.

⁴⁸ Огуй О.Д. Історія обігу грошових одиниць ... – С.260.

⁴⁹ Огуй О.Д. Монетні знахідки на Буковині (власний архів).

⁵⁰ Пивоваров С.В. Нумізматичні джерела про Першу світову війну на Буковині ... – С.82-88.

⁵¹ Огуй О., Івасюк Г. Злети та падіння Буковини у часи воєнної та повоєнної інфляції ... – С.127-140.

⁵² Огуй О.Д. Історія обігу грошових одиниць ... ; Огуй О., Івасюк Г. Злети та падіння Буковини у часи воєнної та повоєнної інфляції ... ; Пивоваров С.В. Нумізматичні джерела про Першу світову війну на Буковині.

Summary

*Oleksandr Oguj
(Chernivtsi)*

Money Circulation of Chernivtsi and Bukovyna Belonging to Habsburgian Monarchy (1774-1914/18)

Forming of Austrian money circulation on the territory of Bukovina (1774 – 1840), which occurred with parallel use of former coin system (1774-1786), and then with use of foreign coins, promoted to the Austrian statehood on the territory of our land. Increasing of land monetization, which occurred parallelly with monetization of the whole monarchy, promoted to the development of the productive forces of the land, its blossoming at the very beginning of the 20th century. Misbalancing of monetization within the World War I. crushed the financial system of monarchy and made Bukovina poor.

УДК: 327(478)

*Галина Мельничук
(Чернівці)*

УКРАЇНЬСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ ПРО СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ РЕСПУБЛІКИ МОЛДОВА

У статті йдеться про висвітлення в сучасній українській історіографії становлення та еволюції зовнішньої політики Республіки Молдова наприкінці XX – на початку XXI ст.

Ключові слова: українська історіографія, зовнішня політика, двосторонні відносини, українська діаспора, придністровський конфлікт, транскордонна співпраця, інтеграція.

Історія сучасної Республіки Молдова, колишньої Молдавської Радянської Соціалістичної Республіки, ще не так давно була предметом фальсифікацій та ідеологічної боротьби. Протистояння радянської та західної історіографії відбувалося навколо таких проблем, як існування самостійної молдавської нації, молдавської радянської державності, мовної проблеми та насильницької русифікації тощо. Проголошення Молдовою незалежності, визнання її на міжнародній арені, формування зовнішньополітичної стратегії та здатність реалізувати власну зовнішню політику, незважаючи на вже 16-річне її існування як окремого суб'єкта міжнародних відносин, до цього часу залишаються малодослідженими, а досить значне коло проблем взагалі не досліджене у історіографії.

Нині у зовнішній політиці Молдови проявляються тенденції, характерні для режимів демократичного спрямування: це мирна інтеграція у світову систему політичних взаємозв'язків та інтеграція у світову економіку.

Для Молдови на початку 90-х років першочергового значення набула розробка й утвердження в масовій свідомості нової системи зовнішньополітичних пріоритетів, розробка стратегії національної безпеки та концепції зовнішньої політики. Зовнішня політика сучасної Молдови в українській історіографії фактично не досліджувалася, але є досить багато наукових праць, які висвітлюють важливі питання історичного минулого України та Молдови, особливо ті проблеми, які раніше або замовчувалися, або висвітлювалися однобічно. До такої групи, безумовно, належать питання територіальної приналежності Бессарабії та Північної Буковини і дипломатична та політична боротьба навколо цих територій. Ці аспекти досить ґрунтовно висвітлено вченими Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, зокрема проф. О.Добржанським і проф. В.Ботушанським що відображено в колективних монографіях та наукових статтях¹.

Особливо багато праць, опублікованих за останні декілька років, присвячені періоду Першої світової війни, коли вирішувалася доля Буковини і Бессарабії (С.Троян, В.Фісанов)².

Історичну ретроспективу питання Буковини та Бессарабії у зовнішній політиці Румунії простежують В.Боєчко, С.Гакман, В.Матвієнко, Г.Скорейко та ін.³. Проблему формування українсько-молдовського та українсько-румунського кордонів розкрито в монографії В.Сергійчука „Етнічні межі і державний кордон України”⁴.

Проблеми українсько-молдовського кордону розглядають О.Сушко і Н.Пархоменко, в яких вони зазначають, що це питання є принципово новим, оскільки відображає намагання України здобути належне місце в системі регіональних взаємозв'язків⁵. Питання демаркації українсько-молдовського кордону і прикордонних відносин розглядають О.Гетьманчук і І.Сагайдачний. У своїх працях вони вказують на складність врегулювання даного питання, звертаючи особливу увагу на українсько-придністровську ділянку кордону, через яку перевозяться контрабандні товари⁶.

Невід'ємною складовою зовнішньої політики Республіки Молдова є стосунки з Україною. Суттєвим чинником розвитку двосторонніх відносин є те, що в Молдові мешкає значна кількість українців. Питання становища української діаспори в Молдові є досить актуальним і важливим. У зв'язку з цим слід відзначити важливість колективної монографії науковців Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича „Українці та українська ідентичність у сучасному світі”, яка нещодавно побачила світ⁷. У ній автори по-

казали становище української зарубіжної громади, яка проживає у сусідніх європейських державах і колишніх радянських республіках, зокрема у Молдові.

Щодо досліджень сучасної історії Молдови, то слід відзначити низку праць, присвячених таким проблемам, як становище етнічних меншин, транскордонна співпраця та інші. Зокрема, питанням національної політики Республіки Молдова присвятили свої розвідки Г.Мельничук, Г.Філіпчук, М.Чорнопиский⁸. Українцям Молдови присвячено чимало публікацій в українських виданнях, де наголошується на важливості співпраці України та Молдови у питаннях, які стосуються державної підтримки і забезпечення національної самобутності української і молдовської громад. Передусім, це розвиток і матеріальне забезпечення шкільництва, обмін науковцями і студентами⁹.

Знову ж таки зазначимо, що зовнішня політика Молдови залишилася поза увагою українських істориків та політологів.

Одними із перших публікацій про Молдову після здобуття незалежності є інтерв'ю перших послів України в Молдові Ю.Бойка і І.Гнатишина, у яких йдеться про перші кроки політичного, економічного та культурного співробітництва, відкриття дипломатичних установ у Кишиневі та Києві. Значна увага приділяється українській громаді, більшість якої мешкає в Придністров'ї¹⁰. Питання співпраці дипломатичних установ з українськими меншинами висвітлюється у праці Колесниченко-Братунь¹¹.

У більшості праць, присвячених окремим аспектам зовнішньої політики Молдови і опублікованих в Україні, розглядається придністровська проблема, яка має безпосереднє відношення до України. По-перше, на цій території проживає значна кількість українців, по-друге, через територію невизнаної республіки проходить велика кількість контрабандного товару, який перевозиться через Одесу і Придністров'я і завдає збитків українській економіці. Проблеми вирішення конфлікту на Дністрі присвячені публікації авторів І.Буркута, В.Кулика, Н.Єніна, І.Петрової, В.Петровського, В.Пінцака та ін.¹².

На особливу увагу заслуговують дві монографії доктора політичних наук, професора Г.М.Перепелиці, присвячені конфліктогенним зонам колишнього Радянського Союзу, зокрема Придністров'ю¹³. Дослідник аналізує основні причини виникнення, розвитку і еволюції придністровського конфлікту. Розглядаючи позицію Європейського Союзу і НАТО, які не беруть безпосередньої участі у вирішенні конфлікту, він наголошує, що ця проблема безпосередньо впливає на європейську безпеку і зачіпає інтереси багатьох впливових акторів: Росії, США, НАТО та ЄС. Єдина організація, зосереджена перш за все на конфлікті – ОБСЄ. Але її роль носить скоріше

політично-дипломатичний характер. Над факторами, які лежать в основі конфлікту, ні одна з вищезазначених організацій не працює¹⁴.

Важливими для розуміння процесів і проблем національної безпеки в країнах Чорноморського регіону, в тому числі Молдови і України, є праці науковців Національного інституту стратегічних досліджень при адміністрації Президента України Б.Парахонського, М.Гончара та інших вчених¹⁵. Розглядаючи Чорноморський регіон як стратегічно важливий напрям для Молдови і України, автори стверджують, що завдяки вигідному географічному розташуванню обидві країни мають можливості для зміцнення своєї державності та підвищення ролі у міжнародному співтоваристві. За умови проведення виваженої зовнішньої політики ці держави мають можливість зміцнити свої позиції на південно-східному напрямі. Зокрема, Б.Парахонський досліджує питання, як і в якій мірі держави Середньої Європи, зокрема Молдова, можуть бути інтегровані в загальний європейський простір. Автор наголошує, що ставлення НАТО і ЄС до Молдови дещо відрізняється від ставлення до решти країн цього регіону. Політика Заходу щодо Молдови носить явно не інтеграційний характер, а швидше розглядається в термінах партнерство і співробітництво. Перехід до інтеграційної моделі відносин відкладається на невизначений термін, коли ця країна “дозріє”. Найбільш проблемним для Молдови вважається відповідність першому Копенгагенському критерію вступу до ЄС – досягнення політичної стабільності і розвиненої демократії, верховенство закону і гарантії прав людини¹⁶.

Українські дослідники і науковці Н.Беліцер і О.Сушко, аналізуючи проблему придністровського конфлікту, дійшли висновку, що Україна до недавнього часу не демонструвала лідерського характеру у вирішенні конфлікту, а відсутність самостійної позиції і дефіцит авторитету протягом тривалого часу зумовлювали очікувальну позицію, надаючи, таким чином, всю ініціативу Росії¹⁷. Позиція України щодо цього питання змінилася із приходом до влади нового керівництва в самій державі – після Помаранчевої революції в 2004 р. Президент України В. Ющенко виступив з ініціативою „До врегулювання – через демократію” і запропонував певні кроки для її вирішення. Президентом України було висловлено низку пропозицій стосовно перспектив розв’язання придністровської проблеми, які, безумовно, є новим словом у самому процесі врегулювання.

Інший дослідник Г.Кулик розглядає Придністров’я як найбільш конфліктогенну зону на українському кордоні, яка продовжує не тільки провокувати напруженість в українсько-молдовських відносинах, але й негативно впливає на суспільно-економічні і криміногенні процеси в прикордонних областях України¹⁸.

Двостороннім молдовсько-українським стосункам, важливості співпраці двох країн в контексті розширення та наближення до кордонів НАТО і ЄС присвячено мало публікацій. А в тих, які надруковані, переважно йдеться про стан і перспективи економічних відносин, про становище української громади, яка переважно проживає у Придністров’ї, а також про перебіг тих чи інших внутрішньополітичних подій¹⁹.

Є окремі статті, присвячені молдовсько-румунським відносинам, в яких розглядаються непрості стосунки між державами, зокрема проблема укладення базового договору, питання ідентичності молдовської і румунської мов, можливість об’єднання Молдови з Румунією²⁰.

Заслужують на увагу публікації українських науковців Ю.Пахомова, В.Петровського і В. Денисюка, в яких аналізується міжнародне становище Республіки Молдова, її участь поряд з Україною у регіональних організаціях Балто-Чорноморського регіону, вигідне географічне розташування в гео економічному контексті, з якого МР повинна мати велику користь²¹.

Грунтовним є аналітичне дослідження, проведене українсько-молдовсько-румунською експертною групою „Тристоронній підхід до європейської та євроатлантичної інтеграції”, в якому йдеться про варіанти інтеграції до ЄС для Республіки Молдова, співпрацю Республіки Молдова та України в рамках європейської та євроатлантичної інтеграції, розглядаються перспективи та можливості безвізового пересування для громадян України та Республіки Молдова в межах ЄС (використовуючи досвід Румунії). Зокрема, в доповіді відслідковується становище національних меншин, які проживають на території Молдови, і питання громадянства. Автори проекту значну увагу приділяють Придністров’ю, а саме невдалому вирішенню придністровського питання, яке значною мірою впливає на затримку процесу реформ і міжнародний імідж Республіки Молдова²².

Серед питань, яким приділяється значна увага дослідників, чільне місце посідає проблема транскордонної співпраці і перспектив розвитку міжрегіональних відносин у євро регіонах. Цю проблему широко висвітлюють у своїх публікаціях науковці України, Молдови та Румунії В.Мошняга, З.Бройде, С.Гакман, С.Григоришин, С.Попик, С.Пурич та ін. Вони розглядають основні напрямки співробітництва в рамках євро регіону “Верхній Прут”, зокрема питання, пов’язані з функціонуванням та розвитком комунікаційної інфраструктури, проблеми співпраці прикордонних областей України, Молдови та Румунії в галузі науки, освіти та культури. Зокрема, розглядаються питання перспективи співробітництва сторін в рамках євро регіону та можливості транскордонного партнерства²³.

Заслужують на увагу українські журнали „Політика і час” і „Політична думка”, в яких ви-

світлюються основні напрямки зовнішньої політики України, її відносини з сусідніми державами, зокрема з Республікою Молдова. Українські науковці, історики, дипломати та аналітики досліджують різні аспекти українсько-молдовських відносин, в тому числі їх участь у регіональних та міжнародних організаціях. Серед них В.Будкін, А.Бутейко, В.Головко, В.Денисюк, Б.Парахонський²⁴. Питанням транскордонної співпраці в рамках євро регіонів „Верхній Прут” та „Нижній Дунай” присвятили свої розвідки Є.Кіш, А.Круглашов²⁵.

Проаналізувавши історіографію зовнішньої політики Республіки Молдова, підкреслимо, що проблеми її становлення і розвитку після здобуття незалежності, досліджуються в Україні недостатньо. Вийшла, щоправда, низка робіт, в яких висвітлюються лише окремі питання зовнішньополітичних кроків РМ, але, як правило, інтерес до них з'являється здебільшого напередодні виборчих кампаній чи загострення ситуації у Придністров'ї.

¹ Добржанський О.В. Історики-краєзнавці дослідження на Буковині в ХХ – на початку ХХІ ст. // Матеріали V Буковинської Міжнародної історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 130-річчю заснування ЧНУ. – Том 1. Історія України. Краєзнавство. – Чернівці: Книги-XXI, 2005. – С.39-45; Буковина в контексті європейських міжнародних відносин (з давніх часів до середини ХХ ст.) // В.М.Ботушанський, С.М.Гакман, Ю.І.Макар та ін. За заг. ред. В.М.Ботушанського. – Чернівці: Рута, 2005. – 744 с.

² Троян С.Контакты ученых Украины, Молдовы и Румынии: взаимопонимание путем диалогов и сотрудничества // Moldova, România, Ucraina: Bună vecinătate și colaborare regională. Materiale ale Simposiului Științific Internațional. – Ch. 15-16 oct., 1998. – Ch., 1998. – P.215-224; Фісанов В. Буковина в українсько-румунських відносинах в ХХ веке: історико-психологічний контекст Moldova, România, Ucraina: Bună vecinătate și colaborare regională. Materiale ale Simposiului Științific Internațional. – Ch. 15-16 oct., 1998. – Ch., 1998. – P.112-120.

³ Боечко В.Спільна боротьба трудящих України та Молдавії проти інтервенції військ королівської Румунії в Бессарабію (грудень 1917 – лютий 1918 рр.) // Укр. іст. журнал. – 1998. – №1. – С.54-63; Гакман С.М. Проблема Бессарабії та Буковини у контексті радянсько-румунських міжнародних відносинах 1917 – 1940 рр. // Автореф. канд. істор. наук – Чернівці, 2001 р. – ЧНУ. – 20 с.; Матвієнко В. Скориставшись нерішучістю Києва. Бессарабське питання у зовнішній політиці Української Народної Республіки // Політика і час. – 2002. – №7. – С.75-86; Скорейко Г. Буковинсько-бессарабське порубіжжя як об'єкт міжнародних суперечок кінця ХVІІІ-ХІХ ст. // Зб. н. ст. – Чернівці, 2002 р. – Т.5. – С.117-122.

⁴ Сергійчук В.Етнічні межі і державний кордон України. – К., 2000. – 165 с.

⁵ Сушко О., Пархоменко Н. Кордони України: незавершена ланка десятилітнього державотворення // <http://borders.spcfpu.org.ua/ua/analytics/problems>.

⁶ Гетьманчук О. Україна-Молдова: пастка для демаркаторів // Дзеркало тижня. – 2003. – № 42. – 1-7 листоп.; Сагайдачний І. Молдовський вир // Дзеркало тижня. –

2001. – 1-7 грудн.; Сагайдачний І. Молдова: время дарить подарки // Зеркало недели. – 2001. – 21-27 июня.

⁷ Моцок В., Макар В., Попик С. Українці та українська ідентичність у сучасному світі. – Чернівці, 2005. – 400 с.

⁸ Мельничук Г. Українська діаспора в Молдові // Буковинський журнал. – 2006. – № 2. – С.75-84; Філіпчук Г. Придністровський українець: Коли прийдеш, Вітчизно? // <http://slovo.prosvita.com.ua>; Чернопиский М. Стан українського шкільництва в Молдові катастрофічний // <http://www.franko.lviv.ua/publish/kameniar>

⁹ Двосторонні відносини. Етнічний чинник та добросусідство // Політика і час. ? 2003. – №8. – С.12-29; Кузьо Т. Україна та її сусіди // Політична думка. – 1994. – №3. – С.85-89.

¹⁰ Бойко В. Наш особливий партнер. Україна – Молдова: сусідські відносини – на міждержавну правову основу // Політика і час. – 1994. – № 1. – С.12-17; Гнатишин І. Спільно – значить легше і швидше. Ширшає коло партнерів прикордонного співробітництва // Політика і час. – 1994. – № 1. – С.18-22.

¹¹ Колесніченко-Братунь Н. Співробітництво дипломатів з діаспорою. – К.: ЗАТ Видавничий дім „ДЕМІД”. – 2002. – 100 с.

¹² Буркут І. Придністров'я: шляхи врегулювання у світлі балканського досвіду // Україна-Румунія-Молдова: історичні, політичні та культурні аспекти взаємин / Міжнародна наукова конференція, Чернівці, 16-17 травня 2001 р. – Чернівці, 2002. – С.438-451; Кулик В. Новые границы в Юго-Восточной Европе, их влияние на стабильность в регионе Центрально-европейской инициативы // <http://old.europexxi.kiev.ua/Russian/program/moldova>; Кулик В. Урегулирование Приднестровского конфликта как путь к созданию зоны региональной стабильности в Восточной Европе // <http://old.europexxikiev.ua/russian/program/moldova>; Петрова І. Інтереси та впливи Румунії на Придністровський конфлікт // Україна-Румунія-Молдова: історичні, політичні та культурні взаємини в контексті сучасних європейських процесів: Збірник наукових праць / Буковинський політологічний центр. Під заг. ред. А.М.Круглашова. – Чернівці: Букрек, 2006. – С.353-370; Петровський В. Молдова: в лабіринті проблем // <http://www.google.com.ua/search>; Пінцак В. Березневі події 1992 р. у Придністров'ї та Україна: спроба політичного аналізу // Політологічні та соціологічні студії. – Зб.наук. праць. – Чернівці: Прут, 2002. – Т.2. – С.323-324.

¹³ Перепелица Г. Конфликт в Приднестровье (причины, прогноз развития и проблемы урегулирования). – К.: Стило, 2001. – 147 с.; Перепелица Г. Генезис конфликтов на пострадянском пространстве Европы – К.: Стило – ПЦ „Фоліант”, 2003. – 256 с.

¹⁴ Там само. – С.42-44.

¹⁵ Парахонський Б., Гончар М., Кузнецов В. Стратегічні інтереси України в країнах Чорноморського регіону та проблеми національної безпеки // <http://www.niss.gov.ua/book/Parahon>; Парахонський Б., Сушко О. Чи можливе перетворення ГУУАМ у міжнародну організацію // Проблеми та перспективи взаємин України з державами ГУУАМ та Євразійського економічного співтовариства. Матеріали наукового семінару. – Політична думка. – 2001. – № 1-2. – С.101-109.

¹⁶ Новые границы в Юго-восточной Европе, их влияние на стабильность в регионе Центрально-европейской инициативы [HTTP://OLD.EUROPEXXI.KIEV.UA/RUSSIAN/PROGRAM/MOLDOVA/001.HTML](http://old.europexxi.kiev.ua/Russian/PROGRAM/MOLDOVA/001.HTML).

¹⁷ Беліцер Н. Наші сусіди // <http://old.usipr.kiev.ua/ukrainian/epicentre/09/007.html>; Сушко О. Два сценарії придністровського врегулювання // <http://foreignpolicy.org.ua/ua/topic/index.shtml>; Сушко О. Україна та Молдова: пострадянські реалії в європейському інтер'єрі // Український монітор. Аналітичні доповіді. Foreign policy.org.ua/ua/papers/index.shtml

¹⁸ Кулик В. Новые границы в Юго-Восточной Европе, их влияние на стабильность в регионе Центральной-европейской инициативы // <http://old.europexxi.kiev.ua/Russian/program/moldova>; Кулик В. Урегулювання Придністровського конфлікту як путь к созданию зоны региональной стабильности в Восточной Европе // <http://old.europexxi.kiev.ua/russian/program/moldova>

¹⁹ Павленко Ю. ГУУАМ – перспективи інтеграції? // <http://dialogs.org.ua/ru/material>; Панчук М., Боєчко В. Україна і СНД // Політика і час. – 1993. – № 11. – С.10-15; Єременко С. Чорноморський регіон і „Розширена Європа” // Політика і час. – 2005. – № 3. – С.48-55.

²⁰ Коржик В. Проблеми і перспективи прикордонного українсько-молдово-румунського екологічного співробітництва // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Проблеми і перспективи транскордонного співробітництва в аспекті процесів європейської інтеграції. – Вип. XV. – Львів – Луцьк, 2000. – С. 162-166; Кульчицький С., Парахонський Б. Україна і Росія в історичній ретроспективі. Новітній український державотворчий процес. Нариси в 3-х томах. – К.: Наук. думка, 2004. – Т.3. – 324 с.; Кім В. Румунський гамбіт / Дзеркало тижня. – 2001. – 10 лист.; Україна – Румунія – Молдова. В інтересах трьох держав // Політика і час. ? 1997. – № 8. – С.84.

²¹ Пахомов Ю. Уроки співпраці // Проблеми та перспективи взаємин України з державами ГУУАМ та Євразійського економічного співтовариства. – Матеріали наукового семінару // Політична думка. – 2001. – №1-2. – С.89-91; Петровський В. Молдова: в лабіринті проблем // <http://www.google.com.ua/search>

²² Тристоронній підхід до європейської та євроатлантичної інтеграції // http://www.ieac.org.ua/pics/content/4/1184148594_ans.pdf

²³ Бройде З.С. Єврорегіон “Верхній Прут” – конститування, конкретні завдання, перспективи // Регіони Східної Європи: інтеграційні очікування та конфронтаційні небезпеки. Матеріали Міжнародної наукової конференції. – Чернівці: БУКРЕК, 2000. – С.126-136; Гакман С. Єврорегіон “Верхній Прут” в контексті транскордонного співробітництва // На шляху до Європи. Український досвід єврорегіонів. – К.: Логос, 2000. – С. 133-146; Григоришин С. Перспективи розвитку міжрегіональних відносин у контексті „Договору про привілейоване партнерство та співробітництво між Румунією та Республікою Молдова” // Регіони Східної Європи: інтеграційні очікування та конфронтаційні небезпеки. Матеріали міжнародної конференції. – Чернівці: Букрек, 2000. – С.168-174; Попик С. Буковинська модель транскордонного партнерства: реалії та проблеми взаємин // Транскордонне співробітництво у поліетнічних регіонах Східної та Південно-Східної Європи: Матеріали наукового симпозиуму. – Чернівці: Золоті литаври, 1999. – С.125-128; Пурич Ш. Румынско-украинское трансграничное сотрудничество: проблемы и перспективы // Транскордонне співробітництво у поліетнічних регіонах Східної та Південно-Східної Європи: Матеріали наукового симпозиуму. – Чернівці: Золоті литаври, 1999. – С.83-93.

²⁴ Будкін В. Розвиток ГУУАМ та ЄАЕС у контексті загальної ситуації в СНД // Проблеми та перспективи взаємин України з державами ГУУАМ та Євразійського економічного співтовариства. Матеріали наукового семінару. – Політична думка. – 2001. – № 1-2. – С.93-95; Бутейко А. Камінь спотикання знесено // Політика і час. – 2003. – № 8. – С.30-40; Головка В. Не тільки клубок проблем, але й простір можливостей // Політика і час. – 2002. – № 10. – С.66-74; Денисюк В. На периферії європейських інтересів // Політика і час. – 2002. – № 9. – С.21-37; Парахонський Б., Сушко О. Чи можливе перетворення ГУУАМ у міжнародну організацію // Проблеми та перспективи взаємин України з державами ГУУАМ та Євразійського економічного співтовариства. Матеріали наукового семінару. – Політична думка. – 2001. – № 1-2. – С.101-109.

²⁵ Кіш Є. За програмою сусідства // Політика і час. – 2004. – № 12. – С.27-32.; Круглашов А. Від „Європи націй” до „Європи регіонів” // Політика і час. – 2003. – №10. – С.69-78.

Summary

G.Melnychuk (Chernivtsi)

Ukrainian historiography on the State and perspectives of Moldova Republic foreign policy

This is a study of the stubs and evolution of Moldova Republic foreign policy as the end of XX c and the beginning of XXI c highlighter in Ukrainian historiography.

УДК: 398.3 (477.85)

*Антоній Мойсей
(Чернівці)*

ПЛЮВІАЛЬНІ ОБРЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ СУЧАВСЬКОГО ПОВІТУ РУМУНІЇ (НА МАТЕРІАЛАХ ЕТНОГРАФІЧНИХ ЕКСПЕДИЦІЙ 2006-2008 рр.)

У статті робиться спроба дослідити комплекс обрядів викликання та зупинення дощу в українського населення Сучавського повіту Румунії, провести порівняльну характеристику з плювіальною обрядовістю східнороманського населення Буковини. Зокрема, були досліджені такі звичаї та обряди: угадування погоди на наступний рік; повсякденна плювіальна практика населення: а) обряди викликання дощу та б) захист від гідроатмосферних явищ; обряди у виконанні гріндінарів тощо.

Ключові слова: українці Сучавського повіту, угадування погоди, обряди викликання дощу, захист від гідроатмосферних катаклізмів.

Ведучи мову про процеси етнічної ідентифікації у прикордонних регіонах, слід наголосити на